

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

5. De intentionis rectitudine, ratione finis & electionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

esse posset, tū ex vtraq; illud opus quodammodo duplex quantū ad rectitudinem fieret, vt si ex caritate eleēmosynam dederō, & furim subeunti vanæ gloriæ confensero, illud opus inde bonum, hinc malum esse potest, quoniā & virtus, & veniabile peccatū simul esse nil verat, nec est necesse, (imò rarissimè fit) vt hæc posterior intētio priorem euerrat. At verò postquam ex honoris diuini zelo punire decreui, si intentione ad vindictam versa, ex odio perrexero, tum confestim hæc actio erit peccatū, & intentio peruersa, quia fieri nequit, vt scienter vnā cum peccato mortali recta stabiliatur intentio. Quamquam (quod in timidiorū gratiā verè dixerim) vbi abs intentione recta initium datum esse constiterit, nō facile credēdum est, eum qui vel mediocriter Deitimentior esse soleat, in praua deflexisse. Verūm, vt de eo diiudicare possis instar illius qui *dominator virtutis, in tranquillitate iudicat*, pacata mēte resideto, te intus respice, seuerèq; & verè iudica, an sic à prima intētionē discesseris, vt te ad posteriōrē tota voluntate conuerteris; an verò illud dētis naturæ, vel insidiantis dæmonis pellacia fuerit, aut etiam meticolosæ ac vbiq; trepidantis, cōscientiæ laræ vmbrales: id autem quod pacatè prudēterq; iudicaueris, cauetō ne temerè iterum in dubium voces; iudicato stabis, nisi perpetuis inconstantia flabris te diuexandū damnate malis.

CAPVT V.

De intentionis rectitudine ratione finis, & ratione electionis.

VNum quidem nomen, at duas complecti partes intentionem dixi; quarum vna est, voluntas cuiuspiā finis; altera, vt ex huius finis desiderio, aliquid eligat, quasi ad illum finem conducibile, & per quod ad eum perducatur: vnde cū his duobus constet intentio, bonum autē omni sua parte bonum esse oportet, perspicuum fit intentionem, vt recta sit, & sine & electione rectis debere constari: sin autem in harum altera rectitudo defit, in intentione quoque rectitudinem defore. Duo igitur tibi prouidenda sunt, o quicumque rectæ intentionis es amator, quid velis, & qua via id velis?

Quid velis, an rectum sit, ex eo dignosces, an verè rationi rectæ sit consentaneum: de quo si etiam controuersia moueatur, vide quid ad æternitatem, beatumq; illum finem ad quem conditus est homo, conferre possit: si confert, bonum est: si non confert, non est bonum; ac etiam malum est si ab eo abducit.

De via quoque, & modo consequendi finem, pari methodo iudicabis, nempe an cum ratione, humanæq; vitæ sine consentiat: ac præterea an verè ad finē propositum conducat: via etenim, qua aliquò pertendis, vt mala nō sit, duo habeat oportet; primum, vt se ipsa mala non sit; secundum, vt eò ducat quò velis peruenire: si enim vel abducit, vel saltem eò non ducit, certè imprudenter id eligitur, quod promouendis conatibus ineptum est.

Curandum igitur nobis, vt nō tantum bona, sed etiā benè velimus: nec enim

facienda sunt mala, ut eueniant bona, & quoties malū aliquod vnde cumque & insinuauerit, fermento modico massa tota corrumpitur, & acescit. Et quidē quæ sint, quæ bona sunt, è dictis cōstare potest; si tamen enumeratione clarius potest effici, Bona ea omnia, & maximè sunt, quæ natura & vi sua, nos Deo familiares, & à peccato alieniores reddunt, cuiusmodi sunt virtutes, virtutumq; exercitationes omnes: præterea quæcumq; vel cōsuluit, vel præcepit Deus, ea quoque bona sunt. Quarumcumq; verò rerum creatarū, & actionum naturalū, facultatūq; vsus, cuiusmodi sit, ex intentione iudicandum est: si enim ad rectum illum finem ad quem homo conditus est dirigitur, rectus; si ab eo ad cupiditates aberrat, prauus; si neq; ducit eò, neque abducit, vel indifferens, vel fortè otiosus est. Ex his autem nemo non videbit, quæ sint quæ prauis adnumerari debeant, nempe illa quæ nos à Deo, ad peccatum abducunt, quæ vetuit Deus, & à quibus quasi malis est dehortatus, & quæcumque à nobis mala vel otiosa intentione fiunt.

Hic forsitan ex verbo dubites, cur malum vel otiosam dicam, quasi si otiosum nō etiam esset malum? diffiteri id possem si vniuersè loquerer: nec enim otiosus omnis vituperandus, & est otium aliquod (ut suprà probauimus) iustum atque laudabile: attamen iam pridem vsus impetrauit, ut quoties de actionum humanarum bonitate agitur, otiosum esse, in deteriorem partem interpretemur, ita nos docente Deo & Domino nostro Iesu Christo. ita igitur loquor partim ut tacitè moneam, obseruandam cauendamque etiam istam, quam negligunt multi, otij prauitatem, partim ut animos excitem, ne illa quæ nobis blandiores in differentia vocamus, re vera mala sint, quandoquidem ab otiosis indifferentia distinguere, cogitatione quidem difficile est, at re ipsa longè difficilior. Etenim si humana infirmitatis conscius D. Gregorius lugebat, quod mala nostra frequenter purè mala; bona verò, propè semper malis essent admixta, rati sumus: sit ut aliquid agamus merè bonum; quanto erit difficilior ut aliquid merè indifferens fiat? quippe ad ima pronus animus, quo se magis erigit, eo minùs lapsi propinquat; quo se magis deprimat, eo præcipitior est ad ruinam: qui verò aliquid de indulgentia quasi indifferens facit, certè ad hoc se demittit, ut sciens & volens, aliquid quod neque malum, neque bonū est, potest autem bene & male fieri, facere velit, neque bene, neque male, sed ad præsentem oblectationem nō malam accommodatè; in quo et si ad mala non conuertitur, nō tamen meliora spectat, quæ præstò aderant, & eligi poterant. vnde quis non videt esse difficilissimum, ut homo æternitatis & Dei amās, omnemq; temporis & profectus iacturam magni faciens, præ his, volens & sciens, nescio quid indifferens, quod natura sua nihil habet quod quemquam magno opere alliciat, eligat; quis, inquam nō videt quàm difficile, ne dicam incredibile sit, ut præ tantis rebus indifferens quidpiam eligatur, & non lateat peruersus quidam qui eò compellat amor?

Qui ut deprehendatur, intimū animi nostri sinū diligentius excutere, & vnde cumq; debemus explorare, idq; si nō fictè, sed sollicitè atque curiosè fecerimus,

equi-

Matth. 12.

equidem signatum est lumen Dei super nos, & eius gratia minimè deerit, vt veritatis & rectitudinis lux amantibus illuceat. Quem in finem duo commendabo.

CAPVT VI.

Quomodo deprehendetur vtrum recta sit intentio.

Primum est, duo esse in homine actionum & motionum humanarum principia, nempe appetitum, atque intellectum, siue (quod quasi vnum cum intellectu adnumero) iudicium, atque rationem. Appetitum, in eum quidem qui corporis impulsu, & in eum qui animi præsidio seu prerogatiua perhibetur, differunt, eumque appetitus, hunc voluntatis nomine compellarunt. De vtroque hic loquor: maximeque, ac nescio an præ ceteris, obseruandum dico: vtro è principio ad aliquid conandum permoti fuerimus, appetitu, an intellectu, & iudicio? Si intellectu, in promptu erit iudicium ferre: cum enim intellectus ipse se certa ratione moueat, & rationem quæ mouet intelligat, procliue fuerit, rectane sit, an praua censere. At si appetitu, non peræque facile est: sed ad recti iudicij tribunal euocandalis est.

In qua non leue est contra appetitum præiudicium, si primus ortus magno cum impetu cœperit, grauiusque redditur, si ad ea quæ sensui, opinioni, rebus inanis, cognationi, commodis & honori blandiuntur impulerit; præcipue que si etiam visua, immoderatòque impetu, non patiatur intellectum sedatè, & suo tempore, nihil præfestinando, de modo & susceptione rei de liberare. Cum enim hominis proprium sit ratione & iudicio cuncta moderari, quotiescumque illis non mouetur, restat vt vel à Deo moueatur, qui non nisi ad sancta & diuina mouere solet, certè ad vana vel praua numquam; vel à dæmone, vel à natura, vel à sensu & cupiditate: quorum quodlibet sumseris, non nisi malum esse potest, saltemque non bona erit origo, atque vt minimùm erit corrigenda. Si enim aliquid non malum, & tempore non suo appetitus obiecisset, intentione meliore corrigi, & in aliud opportunum tempus reici potest: quod tamen rarò admodum, neque nisi omnibus probè exploratis agendum est; quia omnis appetitui obsequendi consuetudo periculosa valdè est, modum nescit, imperare affectat, & vbi regnare cœperit, tyrannidem exercet, perque fas & nefas sibi in omnibus obtemperari cogit, ipsam etiam dominam rationem cæco famulatu addicit. quapropter rigidissimè semper compescendus est, in eamque veniendum est assuetudinem, vt eorum ad quæ appetitus allexerit, nihil admittamus, nisi si quando apertissima ratio ei suffragata fuerit. Tunc verò, vt olim legimus Lacedæmonios, consilium vtile ab improbo viro profectum, auctore meliore proponi voluisse, ne qua improbitati accessisse videretur auctoritas: ita quoque eius quod ab appetitu profectum fuerit voluntas deponatur, & ad rationem referendo, consilium inearur, satius sit an non desideria sopita suscitare?

Alte-